

Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

Overzicht van rapporten en brieven uitgebracht aan
de gemeenteraad van Nijmegen

Bijlage bij het Jaarverslag 2003
Ter inzage bij de Rekenkamer (Stadhuis kamer 26)

Colofon

De Nijmeegse Rekenkamer:

De Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen (verder de Rekenkamer) bestaat uit raadsleden, heeft een externe voorzitter en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Zij heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Haar doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende taak uit te voeren. De Rekenkamer voert onderzoek uit, waarbij zij antwoord wil krijgen op vragen zoals: zijn de doelen van het gemeentelijk beleid bereikt? Zijn de voorbereiding en de uitvoering van het beleid efficiënt verlopen? Welke aanbevelingen zijn nodig om de doeltreffendheid te vergroten?

De Rekenkamer voert zelf onderzoek uit. In de onderzoeken wordt altijd teruggekeken naar het verleden, met als nadrukkelijke bedoeling te leren voor de toekomst. Jaarlijks stelt de Rekenkamer een onderzoeksplan op, waarin wordt aangegeven welke onderzoeken in uitvoering worden genomen. Ieder jaar doet de Rekenkamer in ieder geval onderzoek naar de jaarrekening. Daarnaast voert zij onderzoeken uit die gericht zijn op de doeltreffendheid, doelmatigheid en/of rechtmatigheid op specifieke beleidsterreinen of onderdelen daarvan.

Samenstelling:

Leden:	R. Bos A. Hillen B. Muhren W. van Nispen M. Simons - Welschen
Plaatsvervangende leden:	1 ^e : B. van Zijll de Jong - Lodenstein 2 ^e : J. Lagerweij
Voorzitter:	L. Dolmans
Secretaris:	J. Sminck

Onderzoeken doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtmatigheid

Relaties gemeente Nijmegen – NV Mensec

Rapport	Relaties gemeente Nijmegen – Mensec
Datum aanbidding gemeenteraad	25 januari 2002
Datum behandeling raadscommissie	5 februari 2002
Datum behandeling gemeenteraad	27 februari 2002
Conclusies Rekenkamer	<ul style="list-style-type: none"> • Twee "kluwen" van problemen, die ook nog eens op elkaar ingrijpen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bedrijfsvoering 2. Onduidelijkheden rond rollen en verantwoordelijkheden • Doelen: geen directe relatie tussen doelen en beschikbare middelen • Sturen: nauwelijks sturing op de realisatie van de gestelde doelen; • Beheersen: bepaald door bepaalde personen die op bepaalde momenten bepaalde posities bekleedden • Toezicht houden: onvoldoende uitgevoerd • Verantwoorden: onvoldoende en geen verbetering in de loop der jaren
Aanbevelingen Rekenkamer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duidelijkheid geven over rollen en bijbehorende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van diverse betrokkenen. Algemeen uitgangspunt: geen dubbelrollen. Iets specifieker ingegaan op rol concernfinanciën en raad. Concernfinanciën meer pro-actieve houding. Raad: volgen van de ontwikkelingen op basis van vooraf gemaakte afspraken met het College over de hoofdlijnen van beleid en bedrijfsvoering. 2. Onderzoeken toegevoegde waarde NV-constructie (zolang NV-constructie bestaat, zorgen dat verschillende rollen van de gemeente helder zijn) 3. Verantwoording door NV-Mensec verbreden (kwartaalrapportage; niet alleen financieel). Als start nagaan welke informatie de gemeente met welk doel zou willen hebben. Aan de hand daarvan verbetertraject uitstippelen. 4. Verbetertraject planmatig aanpakken. 5. Nagaan of aanbevelingen Mensec ook leerpunten opleveren voor andere gemeentelijke subsidierelaties.
Hoofdlijnen inhoud bespreking commissie	Raadsbreed wordt gesproken van degelijk, zorgvuldig rapport. Vervlechting verschillende gemeentelijke rollen is expliciet gemaakt. Volgens wethouder is scheiding van rollen ook prioriteit college. Fracties komen bij raadsbehandeling zelf met vervolgvorstellen
Hoofdlijnen inhoud bespreking gemeenteraad	Aandacht wordt gevraagd voor tijdspad en prioritering van vervolgacties. Raad tevreden met eerste rapport rekenkamer; rapport biedt inzicht in relatie gemeente Mensec en de huidige tekortkomingen. Wethouder bevestigt belang van vervolgacties college en raad. Wethouder financiën wil nog overleg over pro-actieve rol concernfinanciën.

Rapport	Relaties gemeente Nijmegen - Mensec
Toezeggingen College	<ul style="list-style-type: none"> • Nadere bestudering van de aanbevelingen, met als doel op korte termijn concrete voorstellen aan de gemeenteraad te doen • Rollen, taken en bevoegdheden in relatie tussen gemeente en NV Mensec kritisch bezien en herzien. • Onderzoeken of rekenkameronderzoek 'Mensec' ook leerpunten oplevert voor andere gemeentelijke subsidierelaties.
Raadsbesluit	<p>Motie Groen Links 'Maak mooie woorden waar' draagt het college op:</p> <p>"om op korte termijn te komen met een plan van aanpak en concrete voorstellen te doen aan de Raad ter verbetering van sturen, beheersen, controleren en verantwoorden van de NV Mensec met de volgende prioriteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Tot voortgangsrapportage in de commissie SFOB en ROVC van respectievelijk financiële managementinformatie en culturele managementinformatie, tenminste tweemaal per jaar, zodat sturing - ook tussentijds - beter mogelijk wordt gemaakt; b) Te komen tot een meer pro-actieve rol van Concernfinanciën; c) Op termijn de discussie te entameren over de NV-constructie van de Mensec, over nadelen en mogelijke meerwaarde van deze constructie en mogelijke alternatieve relaties tussen de gemeente Nijmegen en de Mensec
Stand van zaken verbetertraject	<p>In de gemeenteraad is Mensec niet meer aan de orde geweest sinds vaststelling van het rapport van de Rekenkamer. In de raadscommissie Algemeen Bestuur is in september 2002 gesproken over de jaarrekening 2001 van Mensec. In juni 2003 is de raadscommissie Stedelijke Samenleving bij Mensec op bezoek geweest, en heeft zich laten informeren over de stand van zaken (inhoudelijk, financieel) bij Mensec. Er is geen plan van aanpak voor het verbetertraject opgesteld. Wel is een format voor verantwoordingsinformatie opgesteld (conform motie). Dit format is eind maart 2003 verstuurd aan Mensec. Hiermee waren de directeur en de financieel medewerker van Mensec akkoord. Volgens het College, in reactie op de rekenkamerbrief van 3 oktober 2003, zal het format voor sturingsinformatie begin 2004 aan de raad worden aangeboden.</p>

Rioolbeleid

Rapport	Rioolbeleid
Datum aanbieding gemeenteraad	22 november 2002
Datum behandeling raadscommissie	2 december 2002 (commissie Stadsontwikkeling)
Datum behandeling gemeenteraad	18/19 december 2002
Conclusies Rekenkamer (samengevat)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niet planmatig gewerkt Het GRP is op zichzelf een helder en duidelijk plan. Het is echter een statisch boekwerk gebleven. Ons inziens is met het GRP alleen invulling gegeven aan de wettelijke verplichting een GRP op te stellen. Aan de gedachte achter die planverplichting, namelijk het in de greep krijgen van de rioleringsproblematiek, is gedurende de uitvoering voorbij gegaan, zodat het plan feitelijk weinig betekenis heeft gehad. 2. Impliciete besluitvorming De gemeenteraad heeft zijn rol rond het rioolbeleid beperkt tot het vrijgeven of intrekken van budgetten voor de uitvoering. Aan zijn controlerende taak heeft de gemeenteraad nauwelijks invulling gegeven. Op basis van diverse signalen en bronnen had de gemeenteraad ons inziens kunnen weten dat de uitvoering niet liep als was voorgenomen en daar actie op moeten ondernemen. 3. Extra kosten Hoewel wij de consequenties van de gehanteerde werkwijze niet exact kunnen duiden, is ons op basis van de gesprekken met de deskundigen wel duidelijk geworden dat deze extra geld kost. 4. Aanzienlijke risico's De gehanteerde werkwijze betekent dat de gemeente een aantal risico's loopt. Inzicht in de aard en de omvang daarvan is er niet. Hoewel de risico's op dit moment dus niet exact zijn te duiden, zijn wij er op basis van de gesprekken met de deskundigen van overtuigd dat de risico's aanzienlijk zijn. Overigens vinden wij het feit dat de risico's niet bekend zijn al problematisch genoeg. Wij zijn van mening dat bij een goede besluitvorming sprake is van onderbouwde keuzes, waarbij bekend is welke risico's men loopt.

Rapport	Rioolbeleid
Aanbevelingen Rekenkamer (samengevat)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ga in de aanloop naar het opstellen van GRP II grondig na wat geleerd kan worden van GRP I. Dat kan door een gedegen evaluatie uit te voeren, waarbij tenminste aandacht wordt besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> • Het functioneren van GRP I als planningsinstrument; • Het functioneren van GRP I als kader voor de financiering; • De kwaliteit van het feitelijke werk onder GRP I; <ul style="list-style-type: none"> • De oorzaken van de tekortkomingen onder GRP I. 2. Geef systematische invulling aan de uitvoering. Om dat te kunnen doen moet aan tenminste de volgende randvoorwaarden worden voldaan: <ul style="list-style-type: none"> • Werk planmatig • Ken het stelsel • Verricht metingen naar het daadwerkelijke systeemgedrag • Beschik over een actueel databestand van de toestand van het riool; • Zorg er voor zelf voldoende deskundigheid in huis te hebben. • Zorg voor constante financiën 3. Laat raad zich naast financiën ook op de inhoud richten. Overweeg externe deskundigheid in te huren bij het maken van een keuze voor een uitvoeringsstrategie. 4. Maak als raad duidelijk welke informatie nodig is om controlerende taak goed uit te kunnen voeren.
Hoofdpijnen inhoud bespreking commissie	Bij de behandeling in de commissie zijn de aanbevelingen van de Rekenkamer breed onderschreven. Er zijn vragen gesteld over diverse aspecten die in het Rekenkamerrapport aan de orde zijn gesteld. Deze zijn door de wethouder en een ondersteunend ambtenaar beantwoord. Vanuit de commissie is verzocht jaarlijks informatie te verstrekken over de stand van zaken van de uitvoering van het GRP.
Hoofdpijnen inhoud bespreking gemeenteraad	Er zijn geen punten toegevoegd ten opzichte van de behandeling in de commissie.
Toezeggingen college	<p>Toezeggingen in de reactie op het rapport:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ten behoeve van GRP II wordt een evaluatie van GRP I uitgevoerd, waarbij onder meer de bevindingen uit het Rekenkamerrapport worden betrokken; • Het College beveelt de gemeenteraad aan om dit rapport te betrekken bij de evaluatie van het proces van begrotingsbehandeling. • De cyclus van GRP II wordt teruggebracht tot vier jaar. Hierbij worden afspraken gemaakt over een minimaal begrotingsniveau, restantbedragen mogen worden meegenomen naar het volgende begrotingsjaar. Nagegaan zal worden of formele fondsvorming daarvoor het juiste instrument is. • Verder verbreden en doorvoeren van verbeteracties ten aanzien van planmatig beheer als gestart in 2001. • Deelname aan benchmarking rioleringszorg door 41 gemeenten in RIONED-verband, om op een gestructureerde manier zicht te krijgen op mogelijkheden voor verbetering. De resultaten worden meegenomen bij de evaluatie van

Rapport	Rioolbeleid
Toezeggingen college - vervolg -	<p>GRP I.</p> <p>Toezegging tijdens vergadering commissie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse rapportage van de stand van zaken uitvoering GRP. Onderzocht zal worden hoe en waar dit het eenvoudigst mogelijk is. <p>Toezeggingen tijdens vergadering gemeenteraad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Presenteren van cijfers, werkprocessen en plannings zoals die er op dit moment zijn in de commissie (februari of maart), motie (zie raadsbesluit) overgenomen; • Dan tevens discussie voeren ter oplading van GRP II: kaders + organisatie/financiering.
Raadsbesluit	<p>In de raadsvergadering van 18 december 2002 heeft de gemeenteraad unaniem (via de motie 'uitvoeringsplan 2003-2004 rioolbeleid') het College opgedragen op korte termijn een inzichtelijk tijdspad te geven voor de werkzaamheden van het vigerende rioolbeleid voor de jaren 2003 en 2004 onderverdeeld naar onderhoud en inspectie, vervanging en milieumaatregelen en voorzien van een gedegen financiële onderbouwing.</p>
Stand van zaken verbetertraject	<p>De behandeling van rioolbeleid die in de raadscommissie in februari/maart 2003 aan de orde zou komen is een aantal malen uitgesteld en heeft uiteindelijk plaatsgevonden in vergadering van de raadscommissie Stedelijke Ontwikkeling van 1 september. In deze vergadering is een toelichting gegeven op de stand van zaken van de uitvoering van de (relevante) maatregelen als genoemd in het vigerende GRP en Waterplan. Er heeft geen discussie plaatsgevonden over de invulling van GRP II, er zijn hiervoor ook geen nadere afspraken gemaakt. Wel is de afspraak gemaakt dat de stand van zaken met betrekking tot de financiën per 1 januari 2004 aan de commissie wordt aangeleverd.</p> <p>De Rekenkamer heeft de gemeenteraad een brief gestuurd, waarin zij aangeeft zich zorgen te maken over de opvolging van afspraken gemaakt naar aanleiding van Rekenkamerrapporten, waaronder die naar aanleiding van het rapport rioolbeleid. De brief stond ter kennisgeving op de agenda van de commissie Stadsontwikkeling in januari. De brief is daar niet behandeld.</p> <p>De benchmark is inmiddels afgerond. Er is een algemeen rapport verschenen en een 'Nijmeegse bijlage', waarin de stand van zaken in Nijmegen wordt afgezet tegen die van de andere deelnemende gemeenten. Dit rapport is inmiddels aan de gemeenteraad toegestuurd. Het rapport is niet behandeld door de raadscommissie en/of gemeenteraad.</p>

Beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe

Rapport	Beheerskostenontwikkeling SoZaWe
Datum aanbieding gemeenteraad	29 januari 2003
Datum behandeling raadscommissie	12 februari 2003 (commissie Stedelijke Samenleving)
Datum behandeling gemeenteraad	19 februari 2003
Conclusies Rekenkamer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wij constateren dat wij de vraag van de raad aan te geven wat de oorzaken zijn van de toenemende uitvoeringskosten bij de afdeling SoZaWe maar zeer ten dele kunnen beantwoorden. Ons onderzoek leverde op dat onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om de hoogte en de oorzaken van de beheerskostenontwikkeling in beeld te brengen. Op dit moment is het dus niet mogelijk de oorzaken van de beheerskostenontwikkeling concreet te benoemen. 2. Nadat wij hadden geconcludeerd dat onvoldoende goede gegevens beschikbaar waren om de oorzaken van de beheerskostenontwikkeling aan te kunnen geven, hebben wij ons onderzoek geconcentreerd op de wijze waarop feitelijk gestuurd wordt om de organisatie beheersbaar ('in control') te houden. Wij concluderen dat geen sprake is van een systematische sturing. In elk van de hoofdonderdelen van de controlcyclus constateren wij tekortkomingen. Wij hebben echter ook geconstateerd met name vanaf medio 2002 een flinke krachtsinspanning is geleverd om de sturing te verbeteren.
Aanbevelingen Rekenkamer	<p>Aanbevelingen aan de afdeling SoZaWe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Maak met het oog op de betrouwbaarheid van het kostentoe rekeningssysteem dat ontwikkeld wordt gebruik van een of andere vorm van tijdregistratie. 2. Breng met het oog op de borging van de verbeteringen scherper in beeld welke belemmeringen en risico's er binnen en buiten de afdeling zijn bij het structureel doorvoeren van de verbeteringen. 3. Kom tot een heldere domeinafbakening tussen beleid en uitvoering. 4. Kom tot een nauwere afstemming van activiteiten tussen units (van verschillende sectoren). 5. Maak concrete afspraken met managers over te realiseren prestaties tegen vooraf overeengekomen kosten. Koppel deze aan uiteindelijk te realiseren maatschappelijke effecten. 6. Pas het INK-model strikt toe. <p>Aanbevelingen aan de gemeenteraad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laat u met de nodige regelmaat informeren over de voortgang met betrekking tot de implementatie en resultaten van de getroffen en nog te treffen verbeteringen bij de afdeling SoZaWe. 2. Maak afspraken over de te ontvangen informatie over de beheerskostenontwikkeling, de voortgang van de verbeteracties gericht op sturen (tijdelijk) en informatie over bereikte resultaten en effecten. Maak hierbij

Rapport	Beheerskostenontwikkeling SoZaWe
	gebruik van de formats die hiervoor momenteel wordt ontwikkeld.
Hoofdpijnen inhoud bespreking commissie	De vergadering is gestart met het stellen van vragen om nadere toelichting aan de voorzitter van de Rekenkamer. Hij heeft deze vragen beantwoord. De aansturing van de processen bij de afdeling SoZaWe door het management staan vervolgens centraal in de discussie. Enkele fracties geven hierbij ook aan dat de gemeenteraad helderder zal moeten zijn in wat hij wel en niet wil. Naar aanleiding van de discussie heeft de wethouder een aantal toezeggingen gedaan (zie rubriek hierna).
Hoofdpijnen inhoud bespreking gemeenteraad	In de gemeenteraad is uitgebreid gesproken over het rapport. Er is veel aandacht voor de borging van het in te zetten verbeterproces en het verhelderen van het gemeentelijk beleid (zie ook uiteindelijk raadsbesluit).
Toezeggingen college	<p>Toezeggingen in reactie op Rekenkamerrapport in het kader van hoor - en wederhoor:</p> <ol style="list-style-type: none"> Voorgesteld wordt gebruik te maken van door het ministerie ontwikkelde kostentoerekeningsmodel Abw Komende jaren wordt op drie niveaus verder gewerkt aan verbetering: <ul style="list-style-type: none"> Opstellen van onderling gerelateerde unitplannen Verder ontwikkelen van transparante managementinformatie Kwaliteitsverbetering om te komen tot de systeemfase eind 2004. Hierbij wordt de INK-methodiek als leidraad genomen. In navolging van de rapportages in het kader van de Task-force zal periodiek over de gemelde ontwikkelingen gerapporteerd worden aan de gemeenteraad. <p>Toezeggingen in vergadering commissie 12 februari / gemeenteraad 19 februari:</p> <ol style="list-style-type: none"> Er moet een formatietoerekeningssysteem worden ontwikkeld vóór de zomer zodat tijdschrijven na de zomer kan gaan beginnen en de efficiëntie van de organisatie in beeld kan worden gebracht. Nulmeting, voorafgaand aan kwartaalrapportages aan de commissie/gemeenteraad, wordt zo snel mogelijk opgesteld.
Raadsbesluit (samengevat)	<p>Om het verbeterproces nauwlettend te kunnen volgen en borgen, draagt de gemeenteraad het College op:</p> <ol style="list-style-type: none"> Voor 1 april aan de raad te rapporteren over: <ul style="list-style-type: none"> De problemen binnen de afdeling SoZaWe. Bij deze nadere probleemanalyse wordt in ieder geval ingegaan op: <ul style="list-style-type: none"> Het gebrek aan inzicht in de kosten van activiteiten; De gebrekkige afstemming tussen de (beleids)afdeling SAWI en de (uitvoerings)afdeling SoZaWe; De gebrekkige afstemming tussen de sectoren en units binnen de afdeling SoZaWe Het kostenbewustzijn binnen de afdeling De oplossingsrichtingen voor de geconstateerde problemen, waarbij in ieder geval ook ingegaan wordt op de politiek-bestuurlijke sturing op korte en lange termijn De belemmeringen en risico's binnen en buiten de afdeling SoZaWe bij het structureel doorvoeren van de verbeteringen.

Rapport	Beheerskostenontwikkeling SoZaWe
	<p>2. Per kwartaal aan de raad te rapporteren over de voortgang van het verbeterproces, volgens het schema 1 juli, 2003, 1 oktober 2003, 1 januari 2004, 1 april 2004 et cetera.</p> <p>3. Jaarlijks aan de raad te rapporteren hoe de beheerskosten binnen de afdeling SoZaWe zich hebben ontwikkeld. De eerste rapportage verschijnt voor 1 januari 2004 en is voorzien van een externe validering.</p> <p>Verder draagt de gemeenteraad het College op: Om bij het aan de raad voor te leggen minima-, handhavings- en uitstroombelidsplan voor 2004 zorg te dragen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het helder beschrijven van de voorgenomen doelen en de daaruit te realiseren effecten • Het concreet beschrijven hoe deze doelen gerealiseerd gaan worden in de vorm van concrete acties (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) • Hierbij aan te geven welke middelen op welke wijze aan de voorgenomen acties toegerekend zijn • Door middel van een monitoring van de uitvoering kwartaalsgewijze de voortgang aan de raad terug te koppelen • Hierbij expliciet aandacht te geven aan het aansturen, toetsen en bijsturen van de uitvoering, waarbij de beheersing van de kosten specifiek aandacht behoeft.
Stand van zaken verbetertraject	<p>Sinds de behandeling van het Rekenkamerrapport is 'de beheerskostenontwikkeling SoZaWe' twee keer behandeld in de commissie:</p> <p>7 mei (SteSa): Eindrapportage Task-force SoZaWe, dd 25 februari 2003 (samen met brief dd 1 april 2003 betreffende probleemanalyse SoZaWe)</p> <p>Bij deze behandeling heeft de wethouder toegezegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bij het volgende beleidsplan een koppeling tussen uitvoeringskosten en producten te maken; • voor de zomer inzicht aan de commissie te geven in de knip wat wettelijk minimaal nodig is en wat eraan toegevoegd lokaal beleid is. <p>De gevraagde kwartaalrapportages (1 juli, 1 oktober) zijn niet aan de gemeenteraad aangeboden. Voor de vergadering van 9 december van de commissie Werk & Inkomen stond de rapportage over het eerste half jaar op de agenda. De bespreking werd overschaduwd door de boete van het rijk over 2002.</p> <p>Het toegezegde overzicht (voor de zomer) van de knip tussen wat wettelijk minimaal nodig is en wat gemeentelijk beleid is, is nog niet in het bezit van de gemeenteraad. In de reactie van het College op de brief van de Rekenkamer betreffende de opvolging van afspraken naar aanleiding van Rekenkamerrapporten is aangegeven dat die afspraak is ingehaald door de voorbereiding op de Wet werk en bijstand, zowel naar de inhoud toe als wat betreft de inzet van ambtelijke capaciteit.</p>

Rapport	Beheerskostenontwikkeling SoZaWe
	<p>Navraag binnen de afdeling SoZaWe heeft opgeleverd dat het voornemen is geen systeem van tijdschrijven in te voeren, maar een andere wijze van normtijdenberekening toe te gaan passen. Aangegeven is dat tijdschrijven daarbij als aanvullend hulpmiddel toegepast kan worden.</p>

Rechtmatigheid, case grondexploitaties

Rapport	Rechtmatigheid, case grondexploitatie
Datum aanbidding gemeenteraad	5 november 2003
Datum behandeling raadscommissie	Nog niet behandeld.
Datum behandeling gemeenteraad	Nog niet behandeld.
Conclusies Rekenkamer	<p>Het doel van ons onderzoek was in de eerste plaats om een beeld te krijgen van de mate waarin het feitelijk functioneren in overeenstemming is met rechtmatigheidseisen. Als algemeen uitgangspunt hiervoor geldt, dat het beheer en de inrichting van de administratie ordelijk en controleerbaar moeten zijn. Dit vereist dat de Administratieve Organisatie (actueel) beschreven is en dat sprake is van waarneembare interne controle. Ondanks de beperkingen van ons onderzoek hebben wij kunnen vaststellen dat binnen het Ontwikkelingsbedrijf aan deze uitgangspunten niet wordt voldaan.</p> <p>Op dit moment is binnen de gemeentelijke organisatie nog niet bepaald op basis van welke wetten en regels de rechtmatige totstandkoming van lasten, baten en balansmutaties moet worden beoordeeld.</p>
Aanbevelingen Rekenkamer	<p>De gemaakte opmerkingen maken ons inziens duidelijk dat het in de eerste plaats noodzakelijk is de voorwaarden (AO/IC) voor het realiseren van rechtmatigheid te verbeteren.</p> <p>Wij hebben geconstateerd (in het kader van ons onderzoek naar de jaarrekening) dat de verbetering van de Administratieve Organisatie gemeentebreed is opgepakt. Wij achten het van groot belang dat dit project met hoge prioriteit wordt voortgezet. Wij bevelen de gemeenteraad aan zich over de voortgang te laten informeren. Datzelfde geldt voor de verbetering van de interne controle.</p> <p>Met betrekking tot de dossiervorming is onze aanbeveling dat heldere afspraken worden gemaakt over de verbetering hiervan (inrichting van de dossiers), de termijn waarop dit gebeurt en in hoeverre deze met terugwerkende kracht gelden.</p> <p>De gemeenteraad wordt aanbevolen regelmatig stil te staan bij de sturende werking van de regels uit de verordening volgend uit artikel 212 van de Gemeentewet.</p> <p>Ons inziens is het van belang een discussie te voeren tussen gemeenteraad en College over de invulling en</p>

Rapport	Rechtmatigheid, case grondexploitatie
	<p>toepassing van het begrip rechtmatigheid. Het gaat er daarbij om duidelijkheid te krijgen over hoe breed of smal men rechtmatigheid in zijn algemeenheid wil zien.</p> <p>Bepaal als gemeenteraad hoe met de accountantscontrole op het gebied van rechtmatigheid wordt omgegaan in te periode dat nog geen volledige duidelijkheid is over de invulling van het begrip rechtmatigheid.</p>
Hoofdpijnen inhoud bespreking commissie	Niet van toepassing, het rapport is nog niet behandeld.
Hoofdpijnen inhoud bespreking gemeenteraad	Niet van toepassing, het rapport is nog niet behandeld.
Toezeggingen college	<ul style="list-style-type: none"> • Het College legt de gemeenteraad de Nota Grondbeleid in december 2003 in eerste lezing voor. Deze biedt aanvulling en verdieping van de hier aan de orde zijnde materie. • In 2004 worden de werkprocessen van het Ontwikkelingsbedrijf opnieuw geanalyseerd en beschreven. Hierbij zal ook de aansluiting op de aanpalende ketens in de gemeentelijke organisatie onder de loep worden genomen. • Het College neemt de kritiek op de dossiervorming en de opmerkingen over de zorgvuldige en tijdige mandatering van aandeelhouders namens de gemeente ter harte.
Raadsbesluit	Niet van toepassing, het rapport is nog niet behandeld.
Stand van zaken verbetertraject	De aanbidding van de nota Grondbeleid staat nu gepland voor het vroege voorjaar van 2004 (behandeling in de commissie Stadsontwikkeling op 1 maart). Tussen gemeenteraad en college is nog geen verbetertraject afgesproken, er heeft immers nog geen behandeling van het rapport in de gemeenteraad plaatsgevonden.

Tandem

Rapport	Tandem
Datum aanbieding gemeenteraad	18 november 2003
Datum behandeling raadscommissie	10 december 2003 (commissie Stedelijke Samenleving)
Datum behandeling gemeenteraad	17 december 2003
Conclusies Rekenkamer	<p>Wij hebben geconcludeerd dat de praktijk van de subsidierelatie tussen de gemeente Nijmegen en Tandem ver afstaat van het door ons gehanteerde, en door onze gesprekspartners onderschreven, ideaaltypische model voor een subsidierelatie. Er is geen sprake van een doelmatige en doeltreffende subsidierelatie. Er zijn te veel elementen uit het model in de praktijk niet of slechts summier ingevuld. De veranderingen die de gemeente kortgeleden in gang heeft gezet met betrekking tot de aansturing vormen ons inziens een goede eerste stap in het noodzakelijk verbetertraject, maar zijn in onze ogen onvoldoende uitgewerkt om een effectieve subsidierelatie te garanderen.</p> <p>Omdat toetsbare doelstellingen veelal ontbreken is het niet goed mogelijk een oordeel te geven over de uitkomsten van onze projectonderzoeken. De meeste geluiden uit de onderzoeken wijzen echter in één richting. De gebruikers die wij hebben gesproken of geënquêteerd lieten veel tevreden geluiden horen. Hierbij hebben wij wel aangetekend dat wij per project maar een beperkt aantal mensen hebben gesproken. Aan de andere kant hebben wij nauwelijks ontevreden geluiden gehoord.</p>
Aanbevelingen Rekenkamer	<p>Wij hebben de gemeenteraad aanbevolen bij het verbeteren van de subsidierelatie de hoogste prioriteit te geven aan het stellen van prioriteiten door de gemeenteraad. Wij hebben de keuze van de gemeenteraad een visie op lokaal sociaal beleid op te gaan stellen in 2004 een goede genoemd, omdat de visie dan gereed kan zijn op het moment dat het College start met de voorbereidingen voor de subsidiebeschikking voor Tandem vanaf medio 2005. Wij hebben de gemeenteraad in overweging gegeven bij het ontwikkelen van de visie Tandem en overige betrokkenen (doelgroepen) te betrekken én de visie in een aantal stappen te ontwikkelen. Verder hebben wij aangegeven aan welke eisen de visie in onze ogen moet voldoen. In samenhang met het ontwikkelen van de beleidsvisie moet naar onze mening worden nagegaan hoe de gemeenteraad exact wil sturen. Verder hebben wij aangegeven dat het ons inziens noodzakelijk is een aantal werkpatronen te doorbreken. Volgens ons staan die een doelmatige en doeltreffende subsidierelatie in de weg.</p>
Hoofdlijnen inhoud bespreking commissie	De conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer zijn onderschreven. Op basis hiervan is in de raadscommissie een voorstel voor besluitvorming door de gemeenteraad voorbereid (zie ook onder raadsbesluit).

Hoofdpijnen inhoud bespreking gemeenteraad	Verslag nog niet beschikbaar. Er was nauwelijks discussie. Er zijn geen punten toegevoegd ten opzichte van de behandeling in de commissie.
Toezeggingen college	<p>In zijn reactie op ons rapport heeft het College de volgende toezeggingen gedaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het College komt later met een uitgebreider antwoord op het rapport van de Rekenkamer. 2. Het College zal in het vervolg toezien op de aanlevering van periodieke rapportages door Tandem over bereikte resultaten, geleverde activiteiten en gemaakte kosten en deze rapportages tijdig ter beoordeling aan de orde stellen. 3. Het formeel periodiek overleg tussen de portefeuillehouder Welzijn en de directie van Tandem wordt weer opgepakt. 4. Het accountantmanagement voor Tandem wordt met ingang van 2004 directie- en budgetoverstijgend ingericht. 5. Het College wil de mogelijkheid onderzoeken het subsidiebureau van de directie Inwoners gemeentebreed in te zetten (om te voorkomen dat niet helder is voor welke projecten de gemeente subsidie verstrekt). 6. Het College betreft de aanbevelingen van de Rekenkamer waar mogelijk bij de lopende uitwerking van de outputgestuurde subsidierelatie met Tandem en informeert de gemeenteraad hierover.
Raadsbesluit	<p>Het volgende is besloten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De bevindingen en aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport onderzoek Tandem te gebruiken als startpunt voor het ontwikkelen van de visie op gemeentelijk lokaal sociaal beleid en sturingsinstrumenten voor dit beleid. 2. Het ontwikkelen van de visie te beginnen met een thema-avond van de raadscommissies Stedelijke samenleving en Stadsgebieden in januari 2004. 3. Dit proces te laten begeleiden door de Griffie en in het kader van nazorg door de Rekenkamer. 4. Aan het College de opdracht te geven om verbetervoorstellen aan te dragen voor het doorbreken van de werkpatronen genoemd op pagina 28 t/m 30 van het Rekenkamerrapport. 5. Verbeterpunten te ontwikkelen daar waar de werkpatronen de Raad betreffen. Dit met ondersteuning vanuit de Griffie. 6. Het College rapporteert jaarlijks uiterlijk op 1 mei over de door Tandem gerealiseerde prestaties door een opsomming per wijk te leveren van alle activiteiten, frequentie van activiteiten, en per activiteit te rapporteren over het aantal deelnemers, het aantal betrokken vrijwilligers, de inspanning van Tandem in uren, de kosten en de kosten per deelnemer.
Stand van zaken verbetertraject	De voorbereidingen voor het ontwikkelen van een visie op gemeentelijk lokaal sociaal beleid zijn gestart.

Onderzoeken jaarrekening

Jaarrekening 2000

Rapport	Jaarrekening 2000
Datum aanbieding gemeenteraad	22 juni 2001
Datum behandeling raadscommissie	Het rapport is niet in de commissie behandeld, omdat het verschenen is nadat de commissievergadering ter voorbereiding op de raadsvergadering had plaatsgevonden.
Datum behandeling gemeenteraad	27/28 juni 2001
Conclusies Rekenkamer	<p>Bij het beheer en de verantwoording kunnen samengevat de volgende kanttekeningen worden gemaakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van een aanzienlijk aantal materieel omvangrijke budgetoverschrijdingen; • De toelichtingen in de jaarrekening op verschillen tussen raming en werkelijkheid is onvoldoende; • De jaarrekening bevat nog erg weinig informatie over prestaties en effecten; • Het financieel beheer voldoet op een aanzienlijk aantal punten nog niet aan eisen van ordelijkheid en controleerbaarheid; • Het jaarverslag bevat weinig prestatie- en effectinformatie.
Aanbevelingen Rekenkamer	Op korte termijn dienen afspraken te worden gemaakt, die ertoe leiden dat de toelichting bij de rekening 2001 een aanzienlijke verbetering zal laten zien ten opzichte van die over 2000.
Hoofdpijnen inhoud bespreking commissie	Het rapport is niet in de commissie behandeld.
Hoofdpijnen inhoud bespreking gemeenteraad	<p>De voorzitter van de Rekenkamer heeft een toelichting gegeven op het onderzoek van de Rekenkamer. Er is uitgebreid stilgestaan bij de overschrijdingen in de jaarrekening (onvoldoende budgetdiscipline) en de kwaliteit van de toelichtingen en bedrijfsvoering (beide onvoldoende). Hier worden belangrijke verbeteringen gewenst. Voorgesteld is een 'verbeterclub' uit de gemeenteraad te vormen, die hier mee aan de slag gaat. Ook de rol van de raad zelf (op welk niveau sturen) is aan de orde in de discussie. Het verbeterplan van het College als gepresenteerd in de commissie wordt onderschreven.</p>
Toezeggingen college	<p>Door de korte beschikbare doorlooptijd van het onderzoek heeft geen hoor- en wederhoor met het college kunnen plaatsvinden voor behandeling van het rapport in de gemeenteraad. Tijdens de vergadering van de gemeenteraad heeft het college de volgende toezeggingen gedaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suggestie van verbetercommissie wil College graag in onderling overleg nader uitwerken in commissieverband (<i>niet gebeurt</i>). • Er wordt een nieuwe vorm gezocht voor de opvolging van aanbevelingen voor verbetering van de accountant (en de Rekenkamer. Het College komt hier op terug in de commissie.

Raadsbesluit	De jaarrekening is of het voorstel van het College aangenomen.
Stand van zaken verbetertraject	Zie onderzoeken jaarrekeningen 2001 en 2002.

Jaarrekening 2001

Rapport	Jaarrekening 2001
Datum aanbieding gemeenteraad	
Datum behandeling raadscommissie	25 juni 2002 12 september
Datum behandeling gemeenteraad	3 en 4 juli 25 september
Conclusies Rekenkamer	<p>Naar aanleiding van de jaarrekening 2000 heeft het College een aantal toezeggingen aan de Raad gedaan om tot verbetering van de jaarrekening te komen. Wij constateren, met name op basis van de door ons gevoerde gesprekken, dat in 2001 veel is opgepakt. Hiermee zijn met name fundamentele gelegd, resultaten zijn nog maar beperkt zichtbaar in jaarrekening 2001.</p> <p>De jaarrekening 2001 laat diverse over- en onderschrijdingen zien. Wij constateren dat gewerkt is aan het verbeteren van de budgetdiscipline. Wij zijn van mening dat de daarvoor getroffen maatregelen onvoldoende gericht zijn op een structurele verbetering van de budgetdiscipline. Ons inziens is een sterkere verankering van de interne controle in de werkprocessen en de organisatie noodzakelijk.</p> <p>Wij zijn van mening dat de toelichtingen in de jaarrekening 2001 over het geheel genomen niet of nauwelijks zijn verbeterd ten opzichte van die in 2000. Wij zijn hierover teleurgesteld, maar vinden dit met het oog op de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften vooral ook zorgelijk. Voor de ruimte die de raad aan het College geeft, moet de raad om zijn controlerende rol goed in te kunnen vullen ons inziens transparante informatie terugkrijgen. De tijd om hier naar toe te werken wordt steeds beperkter.</p> <p>Uit ons dossieronderzoek naar de toepassing van de regels voor subsidiëring concluderen wij dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het dossierbeheer niet ordelijk en controleerbaar is; • de rechtmatigheid niet is vast te stellen; • de bijdrage aan de realisatie van gemeentelijke doelen niet is vast te stellen. <p>Het subsidie-instrument kan onvoldoende als sturingsinstrument worden ingezet.</p>
Aanbevelingen Rekenkamer	<p>Ons onderzoek naar de rechtmatigheid van subsidies is uitsluitend gebaseerd op informatie uit dossiers. Om volledig inzicht te krijgen in de wijze waarop gestuurd wordt met subsidies, is nader onderzoek noodzakelijk. Op basis van de informatie uit de dossiers zijn wij van mening dat de discipline vergroot moet worden.</p>

	<p>Wij vinden dat de raad ten aanzien van de verbetering van de budgetdiscipline en verantwoordingsinformatie met het oog op de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften het initiatief meer naar zich toe moet trekken. De raad moet duidelijkheid geven over de gewenste verantwoordingsinformatie, de te hanteren beheersregels en de rol van de accountant en de Rekenkamer vanaf de jaarrekening 2004. Drager hiervoor kan zijn de ontwikkeling van de verordening financieel beheer die de gemeenteraad moet opstellen.</p> <p>Het geheel overziend is het naar onze mening van belang dat op korte termijn concrete afspraken worden gemaakt over de verbetering van de budgetdiscipline en de verantwoordingsinformatie. Met het oog op de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften is de noodzaak hiervoor groter dan ooit. Om die concrete afspraken tot de gewenste resultaten te laten leiden is het ons inziens van belang dat binnen de gemeentelijke organisatie veel aandacht wordt besteed aan de versterking van de interne controle, door deze te verankeren in de werkprocessen en organisatie. Daarnaast achten wij het essentieel dat de gemeenteraad een actieve rol speelt bij het formuleren van de beheersregels (kaders stellen) en de tussentijdse toetsing op de uitvoering van de afspraken (controleren).</p>
<p>Hoofdpijnen inhoud bespreking commissies</p>	<p>25 juni: In de commissie wordt breed uitgesproken dat de verantwoording in de jaarrekening onvoldoende is en de budgetdiscipline onvoldoende.</p> <p>12 september: De aanvullende informatie die door het College is geleverd wordt als voldoende beoordeeld.</p>
<p>Hoofdpijnen inhoud bespreking gemeenteraad</p>	<p>3 en 4 juli: Er zijn geen nieuwe punten aangedragen ten opzichte van de behandeling van de jaarrekening in de commissie. Op de wijze van verantwoording en het onvoldoende niveau van budgetdiscipline binnen de organisatie is uitgebreid ingegaan.</p> <p>25 september: De jaarrekening is vastgesteld.</p>
<p>Toezeggingen college</p>	<p>In het kader van hoor- en wederhoor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naar aanleiding van de jaarrekening 2000 zijn maatregelen getroffen voor het verbeteren van de budgetdiscipline. Deze maatregelen zijn zeker gericht op een structurele verbetering. Dit is ook te zien aan de geboekte resultaten. Laat onverlet dat verdere verbeteringen gewenst zijn. • Naar aanleiding van uw bevindingen zullen wij zelf onderzoek uitvoeren naar het subsidiebeheer en hierover verslag uitbrengen. • Zowel de aanbevelingen van de accountant als van de Rekenkamer worden -voor zover deze concreet gemaakt kunnen worden- opgenomen in een ambtelijk volgsysteem, waardoor er bewaking is op uitvoering

	<p>van de plannen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wij zullen ons de komende maanden dan ook beraden of een verdere voortschrijdende aanpassing van het verbeteringsplan Bedrijfsvoering mogelijk en wenselijk is. <p>Tijdens commissievergadering 25 juni: De brief met de reactie van het college in het kader van hoor- en wederhoor is uitgedeeld (zie hiervoor).</p> <p>Tijdens raadsvergadering 3 en 4 juli:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het College zal nader onderzoek doen naar de dossiervorming rond de subsidieverlening. De jaarrekening en het jaarverslag 2002 worden beter geïntegreerd. In het najaar volgt een overzicht van de ontwikkeling van het personeelsbestand op directieniveau vanaf 1996 In september (voorstel) volgt een inhoudelijke presentatie in de commissie AB waarin een overzicht wordt gegeven van de stand van zaken van het nieuw DI BB. Hiermee kan de gemeenteraad dan aangeven hoe hij haar rol ziet en hoe hij verder invulling wil geven aan het begrotingsproces. Schriftelijk zal later worden aangegeven hoe het college invulling geeft aan de volgende verbeterpunten: <ul style="list-style-type: none"> Maandelijks evaluatie van de bedrijfsvoering binnen de directies Strakkere inzet op de kwartaalrapportages bij de directies. Versterking van het toezicht van het concern. <p>Tijdens commissie 12 september: Er is waardering uitgesproken voor de aangeleverde aanvullende informatie. Daarnaast wordt ook gevraagd om verbetering van de informatieverstrekking.</p> <p>Tijdens raadsvergadering 25 september: Geen aanvullingen ten opzichte van behandeling in raadscommissie.</p>
Raadsbesluit	<p>De vaststelling van de jaarrekening is in de vergadering van 3 en 4 juli aangehouden; de gemeenteraad wil op een aantal punten eerst meer informatie ontvangen. Deze was beschikbaar in de vergadering van 25 september. De jaarrekening is daarop vastgesteld.</p> <p>De volgende besluiten zijn in de vergadering van 3 en 4 juli genomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Motie 'afrekening jaarrekening': (...) Besluit: <ol style="list-style-type: none"> Het college opdracht te geven vóór de septembervergadering van de raad nader informatie te verstekken over de besteding van middelen en daarmee bereikte doelen op de activiteiten Bestuurszaken (nummer 0101), Communicatie (nummer 0106), Parkeerbeleid (nummer 0306), Straatreiniging (nummer 0507), Evenementen (nummer 0608), Binnensportaccomodaties (nummer 0802), Zwembaden (nummer 0805), Musea (nummer 0907), Arbeidsmarktbeleid (nummer 1002), Wijkcentra (nummet 1106) en Kinderopvang (nummer 1108).

	<ol style="list-style-type: none"> 2. De budgetoverheveling van de functie Groenonderhoud naar de functie Riolen, rioolgemalen en waterhuishouding ongedaan te maken. 3. De overschrijding op de functie Riolen, rioolgemalen en waterhuishouding die daarmee ontstaat ten laste te brengen van het rekeningresultaat over 2001. 4. De kosten van het NK Wielrennen ten laste te brengen van de functie Sport (en niet van Cultuur). 5. Het Presidium te vragen de Jaarrekening 2001 in september opnieuw ter vaststelling door de raad te agenderen. <ul style="list-style-type: none"> • Motie 'de rechten van de raad blijven bij de raad' (...) Besluit:<ol style="list-style-type: none"> 1. De raad vóór de novembervergadering te informeren over de maatregelen die het college neemt ter verbetering van de budgetdiscipline teneinde budgetoverschrijdingen anders dan voorkomend uit en benodigd voor een flexibele bedrijfsvoering in de toekomst te voorkomen. 2. De raad vóór de novembervergadering te informeren over de maatregelen die het college neemt ter verbetering van de administratieve organisatie en de interne controle. 3. In de Rekening 2002 een evaluatie van deze maatregelen op te nemen. • Motie 'eerst het doel, dan het budget': (...) Besluit:<ol style="list-style-type: none"> 1. Op zo kort mogelijke termijn een bijeenkomst te beleggen van de commissie Algemeen Bestuur om met de Rekenkamer van gedachte te wisselen en vast te stellen hoe en op basis van welke informatie de raad invulling wil geven aan zijn kaderstellende en controlerende functie en hoe bij de Begroting 2003 - 2006 specifieke, meetbare acceptabele, realistische en tijdgebonden (smart) doelen geformuleerd kunnen worden voor de input, throughput en output van het beleid. 2. Het college op te dragen een voorzet te geven hiervoor bij het aanbieden van de Begroting 2003 - 2006 3. Het college op te dragen bij de Rekening 2003 helder aan te geven in welke mate deze doelen tegen het beschikbaar gestelde budget zijn gerealiseerd. 4. Het college op te dragen bij de Rekening 2002 een zichtbare verbetering in de verantwoordingsinformatie te realiseren ten opzichte van de Rekening 2001 opdat de raad zijn controlerende functie (beter) waar kan maken. • Motie 'subsidies zijn niet om te verlenen, maar om mee te sturen': (...) Besluit:<ol style="list-style-type: none"> 1. Het college op te dragen een raadsvoorstel tot het verlenen van een budgetsubsidie minimaal drie maanden voordat een besluit genomen moet worden aan de raad voor te leggen als het de volgende rechtspersonen betreft:
--	--

	Tandem, Bibliotheek, Mensec, Museum 't Valkhof, Lindenberg, De Grift, Steigerthater, Kion, Lux, ROC, Triavium, Sportfondsenbaden, Doornroosje, VVN, Interlokaal, Hera, Konvooi, Arcurius, NIM. 2. Het college op te dragen de niet in overeenstemming met de Algemene Subsidieverordening verleende subsidies alsnog ter vaststelling aan de raad voor te leggen.
Stand van zaken verbetertraject	Zie onderzoek jaarrekening 2002.

Jaarrekening 2002

Rapport	Jaarrekening 2002
Datum aanbidding gemeenteraad	Via e-mail aan cie AB: 27 juni, formeel aan gemeenteraad: 4 juli
Datum behandeling raadscommissie	30 juni 2003
Datum behandeling gemeenteraad	12 juli 2003
Conclusies Rekenkamer	<p>Wij constateren dat er veel maatregelen zijn getroffen om de budgetdiscipline te vergroten. Wanneer wij kijken naar de resultaten in de jaarrekening, zijn wij van mening dat er desalniettemin nog sprake is van een groot aantal forse afwijkingen van de (dynamische!) begroting.</p> <p>Wij zijn van mening dat DI BB een mooi systeem is, waarmee raadsleden toegang krijgen tot zeer veel informatie over de begroting, de ontwikkelingen daarin en de jaarrekening. Wij hebben echter gemerkt dat de invulling van DI BB, tenminste voor de relevante informatie voor de jaarrekening 2002, nog te wensen over laat.</p> <p>Wij vinden dat de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie onvoldoende is. De redenen hiervoor zijn dat bij de inhoudelijke toelichtingen 1) te weinig wordt ingegaan op de mate van realisatie van beoogde doelen en resultaten en 2) geen koppeling wordt gelegd met de (oorspronkelijke) begroting. In de meeste gevallen wordt in de inhoudelijke toelichtingen volstaan met activiteitenbeschrijvingen. Overigens zijn deze op zich zelf vaak helder en prettig leesbaar. Voor de verklaringen van de financiële verschillen geldt dat deze veelal een opsomming betreffen van de afzonderlijke bedragen waaruit het saldooverschil is opgebouwd. Wij zijn van mening dat hier op de verschillen van de lasten en baten afzonderlijk zou moeten worden ingegaan.</p> <p>Naast deze kritische opmerkingen over de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie, willen wij hier ook noemen, dat wij diverse positieve uitzonderingen in de jaarrekening hebben aangetroffen.</p> <p>Met betrekking tot het aanvullende onderzoek naar de rechtmatigheid van subsidies zijn wij van mening dat het onderzoek een beperkte invulling heeft gekregen. Dat geldt zowel voor de reikwijdte van de onderzochte subsidies (alleen budgetsubsidies), als voor de invulling van het begrip rechtmatigheid.</p>
Aanbevelingen Rekenkamer	Wij adviseren de gemeenteraad, de Algemene Subsidieverordening aan te passen op het punt van het aanleveren van verantwoordingsinformatie. Ons voorstel is voor budgetsubsidies een regime van jaarlijkse verstrekking en vaststelling in te laten gaan, op het moment dat de jaarlijkse verantwoordingsinformatie te laat wordt ingediend.

	<p>Uit ons onderzoek concluderen wij dat een verbetering van het financieel beheer noodzakelijk is. Ons inziens is op dit moment sprake van onvoldoende discipline in de organisatie, om tijdige en adequate beleids- en beheersinformatie te genereren. Het binnen de organisatie geldende systeem van opdrachtgever en opdrachtnemer en het daarmee samenhangende systeem van interne doorberekeningen, vereist juist dat die discipline wel groot is. De consequentie van deze combinatie is dat de gemeenteraad steeds pas laat kan worden voorzien van (tussentijdse) verantwoordingsinformatie. Ons advies is of de discipline belangrijk te vergroten, of het interne doorberekeningssysteem sterk te vereenvoudigen.</p> <p>Het geheel overziend zijn wij van mening dat ondanks de inspanningen van de organisatie nog te weinig sprake is van zichtbare verbetering van de jaarrekening. Ons inziens heeft dit in belangrijke mate te maken met het ontbreken van een sterke discipline in de organisatie, de wijze van prioriteitstelling en de lange doorlooptijden van verbeterprojecten. Voorbeelden van dit laatste zijn de versterking van de controlfunctie en het verbetertraject rechtmatigheid subsidieverlening.</p> <p>Wij zijn ook van mening dat de gemeenteraad zich te afwachtend heeft opgesteld ten aanzien van de gewenste verbetering van de jaarrekening. Op de moties als aangenomen bij de jaarrekening 2001 is hij in de loop van 2002 niet meer teruggekomen, ondanks ervaringen uit voorgaande jaren dat oproepen daartoe van de raad en toezeggingen daarop door het college maar beperkt tot zichtbare verbeteringen hebben geleid. Bij de jaarrekening van 2001 hebben wij de gemeenteraad geadviseerd zelf een actievere rol te spelen in de verbetering van de jaarrekening. Bij het proces van het vaststellen van de jaarrekening heeft de gemeenteraad dat zeker gedaan, daarna was er geen aandacht meer voor de verbetering van de jaarrekening. Ons inziens ligt de sleutel voor het doorbreken van de situatie rond de jaarrekening in handen van de gemeenteraad. Hij kan immers de randvoorwaarden voor de verbetering van de jaarrekening bepalen. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat hij daarvoor meer moet doen dan het indienen van moties gericht op verbetering van de jaarrekening. Meer concreet adviseren wij de gemeenteraad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het college te verzoeken de jaarrekening volgende jaren op een zodanig tijdstip gereed te hebben, dat grondige behandeling door de Rekenkamer en gemeenteraad kan plaatsvinden. • Eén of enkele punten te benoemen die in de jaarrekening 2003 substantieel verbeterd moeten zijn. • In de loop van het jaar te volgen en beoordelen wat wordt ondernomen om tot deze verbetering te komen en tot welke resultaten die leidt. • In de Verordening op het financieel beleid en beheer (in gevolge artikel 212 van de Gemeentewet) de voorwaarden te regelen waarmee tot verbetering van (het totstandkomingsproces van) de jaarrekening kan worden gekomen. • Bij de begroting 2004 uitgebreid stil te staan bij de informatie die wordt opgenomen; daar wordt de basis
--	--

	gelegd voor de informatie die in de jaarrekening 2004 terug te vinden zal zijn.
Hoofdlijnen inhoud bespreking commissie	De bespreking is beknopt geweest (het rapport van de Rekenkamer is ook pas 3 dagen in het bezit is van de leden van de commissie). Er is in het bijzonder stil gestaan bij de planning van de jaarrekening en de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie. Breed is uitgesproken dat de jaarrekening volgend jaar sneller moet en de verantwoordingsinformatie beter. Er is een concept-raadsvoorstel voorbereid (zie uiteindelijk raadsbesluit).
Hoofdlijnen inhoud bespreking gemeenteraad	In de gemeenteraad is uitgebreider ingegaan op hetgeen in de commissie was opgemerkt. De raad geeft aan ook zelf de handen uit de mouwen te steken om tot verbetering van de jaarrekening te komen. Met betrekking tot de rechtmatigheid van subsidieverlening is de lezing van de Rekenkamer door enkele fracties onderschreven. Tevens is aangegeven dat hier op wordt teruggekomen bij de bespreking van de Asv.
Toezeggingen college	In het kader van hoor- en wederhoor, reactie op rapport: <ul style="list-style-type: none"> • De oplevering van de jaarrekening is weliswaar volgens planning verlopen, maar is voor een goede behandeling door de rekenkamer en de Raadscommissies erg krap. De opleverdatum van de directierekeningen is voor 2002 later gesteld dan in het verleden teneinde een kwaliteitsverbetering op directieniveau te bevorderen en mogelijk te maken. Wij zullen ons beraden hoe wij dit voor het rekeningproces 2003 zodanig kunnen organiseren dat de tijdsdruk beter verdeeld wordt. • Ten aanzien van verbeteringen van het financieel beheer moeten wij zeggen dat onze organisatie ambitieus is, maar niet alles wat wenselijk is direct kan uitvoeren. Een van de acties die ondernomen wordt, is het concipiëren van een breed plan van aanpak verbetering bedrijfsvoering. In dit plan wordt een priorisering opgenomen van uit te voeren acties en wordt de samenhang tussen de verschillende acties op dit terrein bewaakt. Zo moet er een nieuw financieel systeem komen met ingang van 2005. In projectvorm zal gewerkt gaan worden aan de selectie en implementatie hiervan. Bij het definiëren van de randvoorwaarden (programma van eisen) voor dit nieuwe systeem zal tegelijkertijd een efficiency en verbeteringslag van het financiële beheer worden geëffectueerd. Ook de implementatie van het Besluit Begroten en Verantwoorden biedt een goede mogelijkheid om te komen tot een betere verantwoording. • (...) Wel is het wenselijk om een zodanige functionaliteit in het DI BB op te nemen dat een zoekargument wordt gecreëerd waarmee het verloop van primitieve tot dynamische begroting eenvoudig kan worden gevolgd. • (...) Feit blijft onderwijl, dat de verordening geen sancties aangeeft voor afwijkingen van termijnen en andere bepalingen. Bij een herijking van de Asv zal daarover nadere besluitvorming moeten plaatsvinden. Specifieke voorstellen voor sanctiemaatregelen kunnen daarbij het beste in onderlinge samenhang worden overwogen. <p>Bij behandeling in cie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het college wil een bijdrage leveren voor de vulling van de programma's en zal graag van het presidium

	<p>vernemen wat de raad verwacht.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgend jaar zal de planning van de jaarrekening eerder in het jaar liggen. • In het najaar zal het college een discussienotitie voorleggen om te komen tot een wijziging van de ASV. • Het college stelt een breed plan van aanpak verbetering bedrijfsvoering samen. <p>Bij behandeling in gemeenteraad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In brief voor leden van de gemeenteraad: <ul style="list-style-type: none"> • Het streven is met een definitieve concept-rekening te komen op 15 mei • Wij willen graag de discussie met de raad voeren over goede doelstellingen en kengetallen van de programma's. We zullen zelf op de onderliggende niveaus aan de slag gaan om goede doelstellingen en prestatie- en signaleringsindicatoren in het DI BB op te nemen. We doen dit stapsgewijs. Op dit moment met raad bezig met verbeteringen programma's Veiligheid, Openbare Ruimte, Kunst en Cultuur en Economische ontwikkelingen. Zal bij begroting 2004 nog niet afgerond zijn. • De opdracht is uitgezet de paragraaf 'signalering' op onderdelen te verbeteren. Wij houden u op de hoogte van de vorderingen. • Tijdens beraadslagingen: <ul style="list-style-type: none"> • De verschillenanalyse vindt volgend jaar plaats op het niveau van de baten en de lasten
Raadsbesluit	<p>De jaarrekening is vastgesteld.</p> <p>Naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamer is besloten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In overleg met het college afspraken te maken over het tijdig aanleveren van de jaarrekening in de volgende jaren om een grondige behandeling door de Rekenkamer en gemeente raad mogelijk te maken. 2. Het college te verzoeken de jaarrekening op de onderdelen 'effecten, resultaten en financiële verantwoording' in de jaarrekening 2003 en hierover een plan van aanpak op te stellen. 3. Bij de begroting 2004 uitgebreid stil te staan bij de informatie die over de genoemde verbeterpunten wordt opgenomen; daar wordt de basis gelegd voor de informatie die in de jaarrekening 2004 terug te vinden zal zijn. <p>Daarnaast is de motie 'Praatjes vullen geen gaatjes!' aanvaard:</p> <p>(...) Besluit: Om direct na het zomerreces maandelijks per commissievergadering één programma te vullen met kengetallen waarmee effectiviteit en efficiency getoetst kunnen worden.</p> <p>Toelichting: Het doel van dit besluit is om binnen één jaar te komen tot een inhoudelijk goed gevulde begroting waarbij</p>

	<p>heldere, afrekenbare doelen geformuleerd zijn. De ambtelijke organisatie/griffie dient voor elke commissievergadering een programma aan te leveren met daarin zinvolle kengetallen waarmee effectiviteit en efficiency (prijs per eenheid product) bepaald kunnen worden. De vaststelling van deze vulling hoeft per commissievergadering maar weinig tijd te kosten als er grondig voorbereidend werk is gedaan.</p>
<p>Stand van zaken verbetertraject</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over het moment waarop aanlevering van de jaarrekening plaatsvindt. Het college heeft de Rekenkamer verzocht om een reactie op de BBI -kalender. De Rekenkamer heeft deze in afschrift verzonden aan de gemeenteraad. ... behandeling 4 febr ... De behandeling van de BBI -kalender in de cie AB heeft nog niet plaatsgevonden. Navraag bij de griffie heeft opgeleverd dat het de planning is dit in maart te doen. 2. Een Plan van Aanpak voor de verbetering van de jaarrekening (op de onderdelen 'effecten, resultaten en financiële verantwoording') is nog niet aan de gemeenteraad aangeboden. Wel is er een PvA verbetering bedrijfsvoering opgesteld. Dit plan stond op de agenda van de cie AB van januari, maar is door tijdgebrek doorgeschoven naar de volgende vergadering (maart). 3. Bij de behandeling van de begroting 2004 is geen aandacht besteed aan de informatie die is opgenomen. Hierop is de Rekenkamer, in samenwerking met de gemeentelijke rekenkamers van Apeldoorn en Arnhem, gestart met een onderzoek naar de kwaliteit van de programmabegroting van deze gemeenten.

Brieven

Niet opgenomen brieven met betrekking tot:

- *aanbieding PvA's voor onderzoek*
- *(wijziging van) de planning van de uitvoering van onderzoek*
- *eindrapporten*
- *jaarlijks verzoek om ideeën voor onderzoek aan te leveren*
- *aanbieding onderzoeksplan*
- *aanbieding jaarverslag.*

Van nieuw naar oud.

Onderwerp brief	Voortgang verbetertrajecten naar aanleiding van Rekenkamerrapporten
Datum aanbieding gemeenteraad	03 oktober 2003
Datum behandeling raadscommissie	30 oktober 2003
Boodschap Rekenkamer	In de brief geeft de Rekenkamer aan wat de stand van zaken van de opgegeven verbetertrajecten is. In de meeste gevallen blijkt dat afspraken niet worden nagekomen, en de raad hier niet op terugkomt. Conclusie van de Rekenkamer was dat te weinig prioriteit wordt gegeven aan de uitvoering van de afspraken.
Inhoud bespreking commissie	Afspraak brief inhoudelijk te behandelen in de inhoudelijke cie's. Eind januari is dit alleen gebeurd in de commissie Stedelijke Samenleving voor wat betreft Mensec. Er zijn afspraken gemaakt over de aanlevering van verantwoordingsinformatie.
Antwoord commissie / gemeenteraad aan Rekenkamer	Het College heeft op de brief gereageerd met een afschrift van een memo van de concerncontroller. De concerncontroller vindt dat conclusie dat te weinig prioriteit wordt gegeven aan afspraken niet houdbaar is. Hij onderschrijft echter overal onze weergave van de stand van zaken, achter de schermen zou al wel eea meer gebeurd zijn.

Onderwerp brief	Totstandkoming jaarrekening
Datum aanbieding raadscommissie	17 september 2003
Datum behandeling raadscommissie	9 oktober 2003

Evaluatie Rekenkamer

Boodschap Rekenkamer	Navraag bij andere gemeenten heeft opgeleverd dat veel grote gemeenten jaarrekening substantieel eerder af hebben (benoemd). De Rekenkamer ziet zich met de uitkomsten van deze korte inventarisatie gesteund dat het mogelijk moet zijn jaarrekening substantieel eerder op te leveren
Inhoud bespreking commissie	Afspraak dat wethouder met Rekenkamer zal gaan overleggen. Eind november is Rekenkamer gevraagd op BBI - kalender te reageren; heeft RK gedaan (17 december 2003). Brief is in afschrift verstuurd aan de raad. Boedschap: mooi dat er versnelling inzit, maar ons inziens kan het nog sneller (door opstellen inhoudelijke toelichtingen naar voren te halen en doorlooptijd hiervoor te bekorten).
Antwoord commissie / gemeenteraad aan Rekenkamer	De brief van de Rekenkamer is nog niet behandeld. Navraag bij de griffie (30 januari 2004) heeft opgeleverd dat deze zal worden nagestuurd voor de vergadering van de gemeenteraad op 4 februari. 5 februari navragen of brief besproken is en wat strekking van bespreking dan was.

Onderwerp brief	Motievolgsysteem
Datum aanbidding raadscommissie	17 september 2003
Datum behandeling raadscommissie / gemeenteraad	9 oktober 2003
Boodschap Rekenkamer	Opmerkingen bij toelichtingen in motievolgsysteem: <ol style="list-style-type: none"> 1. Wij blijven van mening dat evaluatie verbetermaatregelen budgetdiscipline, ad en ic niet is uitgevoerd (hadden wij ook opgemerkt in rapp bij onderzoek jaarrek.; was het college het toen ook niet mee eens). Aantal fracties heeft toen onze lezing onderschreven. 2. Onderzoek rechtmatigheid subsidies: verschil van mening over al dan geen onrechtmatigheden tussen accountant (College) en Rekenkamer. Wij adviseren de gemeenteraad zich uit te spreken over hoe hij tegen de rechtmatigheid van de subsidieverstrekking aankijkt en hoe hij hier in de toekomst mee om wil gaan.
Inhoud bespreking commissie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Afspraak dat portefeuillehouder contact opneemt met Rekenkamer wat zij precies bedoeld. Niet gebeurd. 2. Niet besproken
Antwoord commissie aan Rekenkamer	Geen antwoord ontvangen.

Onderwerp brief	Terugkoppeling overleg Rekenkamer - delegatie cie AB
Datum aanbidding raadscommissie	03-06-2003
Datum behandeling raadscommissie	Brief niet behandeld.
Boodschap Rekenkamer	Wijze van behandeling van rekenkamerrapporten in de raad(scommissie). Suggesties voor verbetering als besproken met twee leden cie AB.
Inhoud bespreking commissie	Brief niet besproken.

Antwoord commissie aan Rekenkamer	Geen antwoord ontvangen.
-----------------------------------	--------------------------

Onderwerp brief	Budget Rekenkamer
Datum aanbieding Presidium	03-06-2003
Datum behandeling Presidium	Niet bekend.
Boodschap Rekenkamer	Diverse malen (brief, jaarverslag, onderzoeksplan) aandacht gevraagd voor budget Rekenkamer. Onderzoeksbudget voor 2003 is op, voor planning RK snel besluit nodig over budget.
Inhoud bespreking Presidium	Zie antwoord (rubriek hierna)
Antwoord Presidium aan Rekenkamer	18-06-2003: oplossing voor 2003 aangereikt. Met zomernota wordt dat budget voor onderzoek zo nodig kan worden aangevuld tot bedrag als oorspronkelijk toe besloten vanuit werkbudget gemeenteraad. Daarna wordt dit structureel geregeld met begrotingswijziging (<i>is overigens niet gebeurd</i>).

Evaluatie Rekenkamer

Onderwerp brief	Behandeling Rekenkamerrapporte in raad(scommissie)
Datum aanbidding raadscommissie	15-04-2003
Datum behandeling raadscommissie	Eerstvolgende cie AB
Boodschap Rekenkamer	Verzoek om overleg met aantal leden van de cie AB over wijze van behandelen rekenkamerrapporten in raad(scie)
Inhoud bespreking commissie	Drie mensen hebben zich aangemeld deel te nemen aan overleg Rekenkamer.
Antwoord commissie aan Rekenkamer	- (niet van toepassing)

Onderwerp brief	Verordening Rekenkamer
Datum aanbidding gemeenteraad	18 oktober 2002
Datum behandeling commissie	10 december 2002
Datum behandeling gemeenteraad	18 december 2002
Boodschap Rekenkamer	140202 brief gestuurd met advies verordening aan te passen (zie daar). Deze brief is in cie AB van 25 april 2002 behandeld. Naar aanleiding daarvan verzoek aan College Verordening zo snel mogelijk aan te passen cf voorstel Rekenkamer. RK heeft uitgewerkt voorstel gemaakt. Capaciteit voor juridische toets bleek onvoldoende. In overleg tussen burg, vz cie AB en vz RK afgesproken jur. Toets na zomervakantie te doen. Blijkt nu nog steeds geen ambtelijke cap. beschikbaar. Wij voegen voorstel bij en verzoeken gemeenteraad dit vast te stellen.
Inhoud bespreking raadscommissie	De commissie adviseert unaniem met het voorstel van de Rekenkamer.
Inhoud bespreking gemeenteraad	De gemeenteraad heeft de verordening vastgesteld. Er is een opmerking gemaakt over de wijze van hoor- en wederhoor; deze is niet in de verordening opgenomen (<i>later wel: 11 juni 2003</i>)
Antwoord gemeenteraad aan Rekenkamer	Geen antwoord ontvangen (niet van toepassing)

Onderwerp brief	Evaluatie rekenkamer
Datum aanbidding gemeenteraad	04-10-2002
Datum behandeling raadsacie	Cie AB 31 oktober 2002 Cie AB 10 december 2002
Boodschap Rekenkamer	Bij instelling Rekenkamer is afgesproken evaluatie uit te voeren na twee jaar. Voor zover ons bekend zijn nog geen initiatieven genomen voor deze evaluatie. Graag horen wij op welk moment evaluatie actueel is; op welke wijze de evaluatie ingevuld wordt.
Inhoud bespreking commissie	31 oktober 2002:

Evaluatie Rekenkamer

	De voorzitter meldt dat de evaluatie van de Rekenkamer punt van overleg in het Presidium is geweest. Hij stelt voor de evaluatie op de eerstvolgende vergadering van de commissie te behandelen. 10 december 2002: Meerderheid: aanpak onderzoek; opzet Rekenkamer is goed. Tegen 2005 nog eens kijken op opzet Rekenkamer zo kan blijven of een samenstelling uit (meer) onafhankelijken dan de voorkeur heeft. Overig deel is voorstander van een Rekenkamer die volledig uit externen bestaat. Afgesproken is dat een voorstel naar de raad gemaakt moet worden om duidelijkheid te krijgen (<i>is niet gebeurd</i>).
Antwoord commissie aan Rekenkamer	Geen antwoord ontvangen.

Onderwerp brief	Budget Rekenkamer
Datum aanbieding gemeenteraad	12 september 2002
Datum behandeling raadsie	3 april 2003 (in aansluiting op de behandeling van het Jaarverslag 2002 en het Onderzoeksplan 2003)
Boodschap Rekenkamer	In begroting is budget niet opgenomen als vastgesteld bij instelling Rekenkamer. Voorstel om (hierdoor) te verwachten tekorten op onderzoekskosten en kosten voorzitter te dekken uit kosten rekenkamer.
Inhoud bespreking commissie	Toezegging wethouder: er komt een voorstel voor een structurele oplossing van de kosten van de voorzitter (<i>gebeurt in Perspectiefnota</i>). Onderzoeksbudget moet op niveau gebracht worden als aanvankelijk besloten.
Antwoord commissie aan Rekenkamer	Geen antwoord ontvangen.

Onderwerp brief	Verordening Gemeentelijke Rekenkamer
Datum aanbieding gemeenteraad	14 februari 2002
Datum behandeling raadsie	25 april 2002
Boodschap Rekenkamer	Voorstel voor wijziging van Verordening, met oog op nieuwe gemeentewet.
Inhoud bespreking commissie	Verzoek aan College zo snel mogelijk met aanpassing cf voorstel Rekenkamer te komen.
Antwoord commissie aan Rekenkamer	Geen antwoord ontvangen.